

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 2, NO 4, STIP, MACEDONIA, 2017

ГОД. II, БР. 4
ШТИП, 2017

VOL. II, NO 4
STIP, 2017

ПАЛИМПСЕСТ

**Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања**

PALIMPSEST

**International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research**

**Год. II, Бр. 4
Штип, 2017**

**Vol. II, No 4
Stip, 2017**

PALMK, VOL 2, NO 4, STIP, MACEDONIA, 2017

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Гурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercrey, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска–Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, Македонија

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:
<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field:	UDC 81
UDC code	UDC 82 UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk Academia edu https://www.ugd.academia.edu/ PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ
	Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_Palimpsest2
Profiles	Facebook Palimpsest / Палимпсест
	Twitter https://twitter.com/palimpsest22
	SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest-Палимпсест

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Нина Даскаловска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Nina Daskalovska, editor of Palimpsest

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 Svetlana Jakimovska

ANALYSE COMPARATIVE DE L'ÉTYMOLOGIE DES TERMES
ORTHODOXES MACÉDONIENS ET FRANÇAIS

Svetlana Jakimovska

COMPARATIVE ANALYSIS OF FRENCH AND MACEDONIAN ORTHODOX
TERMS ETYMOLOGY

25 Семина Бекир

ТУРЦИЗМИТЕ ВО ПОЕЗИЈАТА НА РИСТО ЛАЗАРОВ ОД 1972 ДО 1990
ГОДИНА

Semina Bekir

TURCISMS IN THE POETRY OF RISTO LAZAROV FROM 1972 TO 1990

35 Marco Mazzoleni

“ORMAI CADEVA” = ‘STAVA (QUASI) PER CADERE’

Marco Mazzoleni

“ORMAI CADEVA” = ‘HE NEARLY / ALMOST FELL (OVER)’

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

47 Konan Koffi Syntor

UN REGARD SUR LE CONTRAT DE LECTURE DE *EL AMANTE BILINGÜE*
DE JUAN MARSÉ

Konan Koffi Syntor

A LOOK AT THE READING CONTRACT IN *EL AMANTE BILINGÜE* BY
JUAN MARSÉ

57 Марија Леонтиќ

ОРИГИНАЛНАТА И ПРЕПЕАНАТА ПОЕЗИЈА ЗА ДЕЦА КАКО
УМЕТНИЧКИ ДИЈАЛОГ МЕЃУ КУЛТУРИТЕ

Marija Leontik

ORIGINAL AND VERSIFIED POETRY FOR CHILDREN AS AN ARTISTIC
DIALOGUE BETWEEN CULTURES

65 Славчо Ковилоски

КОРЕСПОНДЕНЦИЈАТА (ЕПИСТОЛАРИЈАТА) НА МАКЕДОНСКИТЕ
ЖЕНИ ВО XIX ВЕК

Slavcho Koviloski

CORRESPONDENCE OF MACEDONIAN WOMEN IN THE XIX CENTURY

- 75 Ранко Младеноски, Данче Стефановска**
 МУЛТИПЛИКАЦИЈА НА ЛИКОВИ-ДУБЛЕТИ ВО РОМАНОТ „ТУНЕЛ“
 ОД ПЕТРЕ М. АНДРЕЕВСКИ
Ranko Mladenoski, Danche Stefanovska
 MULTIPLICATION OF CHARACTERS–DUPLETS IN PETRE M.
 ANDREEVSKI’S NOVEL “TUNNEL”
- 85 Ѐvona Stoyanovska**
 BAHRI DİVANİ ÖZELLİKLERİ
Ѐvona Stoyanovska
 BAHRI AND HIS DIVAN
- 93 Gabriele Ottaviani**
 HORCYNUS ORCA: IL NUTRIMENTO DEL VIAGGIO, LA SEDUZIONE
 DELLA MORTE, L’INVENZIONE DEL LINGUAGGIO PER ESPRIMERE IL
 SENSO PIÙ VERO DELLE COSE
Gabriele Ottaviani
 HORCYNUS ORCA: THE NOURISHMENT OF TRAVEL, THE ALLUREMENT
 OF DEATH, THE INVENTION OF LANGUAGE TO EXPRESS THE MOST
 AUTHENTIC FEELING OF THINGS
- 101 Lorena Lazarić**
 PROFILO CRITICO DI MAIER SU SVEVO
Lorena Lazarić
 MAIER’S CRITICAL PROFILE OF SVEVO
- 111 Ana Stefanovska**
 LO SPAZIO DELLA TRASGRESSIONE IN “L’AGNESE VA A MORIRE”
Ana Stefanovska
 SPACES OF TRANSGRESSION IN “L’AGNESE VA A MORIRE”
- КУЛТУРА / CULTURE**
- 125 Agnieszka Józwiak**
 „SCHLESISCHE VOLKSBLÄTTER“. ZUR GESCHICHTE DER ZEITSCHRIFT
Agnieszka Józwiak
 „SCHLESISCHE VOLKSBLÄTTER“. TO THE HISTORY OF THE JOURNAL
- 137 Стојанче Костов**
 ТИПОВИ НА ОРА ВО ИСТОЧНОТО ИГРООРНО ПОДРАЧЈЕ НА
 МАКЕДОНИЈА
Stojanche Kostov
 TYPES OF DANCES IN THE EASTERN DANCING AREA OF MACEDONIA

- 143 Oliver Herbst**
KEIN LEBEN OHNE KLAVIER. DER PIANIST, KOMPONIST UND
KLAVIERPÄDAGOGE PETER FEUCHTWANGER UND DIE STADT SEINER
VORFAHREN
Oliver Herbst
NO LIFE WITHOUT PIANO. THE PIANIST, COMPOSER AND PIANO
PEDAGOGUE PETER FEUCHTWANGER AND THE TOWN OF HIS
ANCESTORS

- 151 Петар Намичев, Екатерина Намичева**
ПРОСТОРНО ОБЛИКУВАЊЕ НА ОДАЈАТА ОД ТРАДИЦИОНАЛНАТА
ГРАДСКА КУЌА ВО ШТИП ОД 19 ВЕК
Petar Namicev, Ekaterina Namiceva
SHAPING OF THE CHAMBER IN THE TRADITIONAL HOUSE OF SH TIP
19TH CENTURY

- 167 Giovanni Gualdani, Nicoletta Lepri**
NEL NOME DI MICHELANGELO: VITE E OPERE DI MICHELANGELO
BUONARROTI E MICHELANGELO MERISI
Giovanni Gualdani, Nicoletta Lepri
IN THE NAME OF MICHELANGELO: LIVES AND WORKS OF
MICHELANGELO BUONAROTTI AND MICHELANGELO MERISI

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 181 Виолета Димова, Лилјана Јовановска**
РЕЦЕПЦИЈАТА И ЕСТЕТИКАТА НА КОМУНИКАЦИЈА ВО НАСТАВАТА
ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА
Violeta Dimova, Liljana Jovanovska
RECEPTION AND AESTHETICS OF COMMUNICATION IN TEACHING
MACEDONIAN LANGUAGE AND LITERATURE

- 189 Marija Kusevska**
THE ROLE OF EXPLICIT INSTRUCTION IN INTERLANGUAGE
PRAGMATIC DEVELOPMENT

- 199 Виолета Јанушева**
ИЗБОР И ФОРМУЛАЦИЈА НА ТЕМАТА ВО ПЕТПАРАГРАФСКИОТ ЕСЕЈ
И КВАЛИТЕТОТ НА ПИСМЕНОТО ИЗРАЗУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ВО
РМ
Violeta Janusheva
CHOICE AND FORMULATION OF THE TOPIC IN THE FIVE-PARAGRAPH
ESSAY AND QUALITY OF THE STUDENTS' WRITTEN EXPRESSION IN
RM

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 213** **Кристина Е. Крамер**
„ЗБОРУВАТЕ ЛИ МАКЕДОНСКИ?“ ОД АВТОРИТЕ МАРИЈА КУСЕВСКА
И ЛИЛЈАНА МИТКОВСКА
Christina E. Kramer
„ЗБОРУВАТЕ ЛИ МАКЕДОНСКИ? DO YOU SPEAK MACEDONIAN?“ BY
MARIJA KUSEVSKA AND LILJANA MITKOVSKA
- 217** **Марија Гркова**
ПРВИОТ РЕЧНИК НА СИНОНИМИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Marija Grkova
FIRST DICTIONARY OF SYNONYMS IN MACEDONIAN LANGUAGE

ДОДАТОК / APPENDIX

- 223** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Почитувани колешки и колеги,

Големо задоволство ми е да го претставам четвртиот број на меѓународното списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања „Палимпсест“ кое беше креирано за да обезбеди место за колегите од Универзитетот „Гоце Делчев“, Штип, и други универзитети во Македонија и пошироко да ги публикуваат резултатите од својата научна работа во областа на лингвистиката, книжевноста, методиката и културологијата. Иако ова е само втора година од постоењето на списанието, тоа успеа да го привлече вниманието на многу автори и читатели од целиот свет.

„Палимпсест“ е вистинско меѓународно списание од најмалку три причини. Прво, се прифаќаат трудови на седум јазици: македонски, англиски, италијански, француски, германски, руски и турски. Второ, Уредувачкиот одбор е составен од 30 уредници, сите универзитетски професори, од 17 земји не само од Европа туку и од други делови на светот. Трето, трите претходни броеви на „Палимпсест“ содржат трудови од автори од многу различни земји кои придонесуваат за разноликоста на истражувањата, теоретските перспективи и гледиштата. Овој број го следи истиот тренд, бидејќи содржи 21 труд од автори од Македонија (Светлана Јакимовска, Семина Бекир, Марија Леонтиќ, Славчо Ковилоски, Ранко Младеноски, Данче Стефановска, Ивона Стојановска, Стојанче Костов, Петар Намичев, Екатерина Намичева, Виолета Димова, Лилјана Јовановска, Марија Кусевска, Виолета Јанушева, Марија Гркова), Италија (Марко Мазолени, Габриеле Отовиани, Ана Стефановска, Џовани Гвалдани, Николета Лепри), Хрватска (Лорена Лазариќ), Полска (Агнешка Јужвјак), Германија (Оливер Хербст), Канада (Кристина Е. Крамер) и Брегот на Слоновата Коска (Конан Кофи Синтор). Ова богатство од научни трудови секако придонесува за развивање и проширување на емпириското и теоретското знаење во четирите области – лингвистика, литература, културологија и методика.

Би сакала да ја изразам мојата искрена благодарност за придонесот од авторите на трудовите вклучени во овој број на „Палимпсест“. Четвртиот број, како и претходните три броја, не оставаат сомнеж дека „Палимпсест“ ќе продолжи да им нуди на своите читатели интересни и привлечни трудови и дека ќе привлекува сè повеќе и повеќе истакнати автори кои ќе придонесуваат за квалитетот на ова списание.

Нина Даскаловска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Dear colleagues,

It is my great pleasure to present the fourth issue of the international journal for linguistic, literary and cultural research *Palimpsest* which was created with the aim of providing a venue for our colleagues from Goce Delcev University and other universities in Macedonia and abroad to publish their work in the area of linguistics, literary science, teaching methodology and culturology. Although the journal is only in the second year of its existence, it has already attracted the attention of many authors and readers from all over the world.

Palimpsest is a truly international journal for at least three reasons. First, it accepts papers in seven languages: Macedonian, English, Italian, French, German, Russian and Turkish. Second, the Editorial Board is composed of 30 editors who are all university professors from 17 countries not only from Europe, but also from other regions of the world. Third, the three previous issues of *Palimpsest* contain papers from authors from many different countries which contribute to the diversity of research studies, theoretical perspectives and viewpoints. The present issue follows the same fashion as it contains 21 papers from authors from Macedonia (Svetlana Jakimovska, Semina Bekir, Marija Leontik, Slavcho Koviloski, Ranko Mladenovski, Danche Stefanovska, Ivona Stoyanovska, Stojanche Kostov, Petar Namicev, Ekaterina Namiceva, Violeta Dimova, Liljana Jovanovska, Marija Kusevska, Violeta Janusheva, Marija Grkova), Italy (Marco Mazzoleni, Gabriele Ottoviani, Ana Stefanovska, Giovanni Gualdani, Nicoletta Lepri), Croatia (Lorena Lazarić), Poland (Agnieszka Józwiak), Germany (Oliver Herbst), Canada (Christina E. Kramer) and the Ivory Coast (Konan Koffi Syntor). This wealth of scientific papers certainly contributes to developing and broadening the empirical and theoretical knowledge in the four areas - linguistics, literature, culturology and teaching methodology.

I would like to express my sincere appreciation of the contributions made by the authors of the papers included in this issue of *Palimpsest*. The fourth issue, like the previous three issues, leaves little doubt that *Palimpsest* will continue to offer its readers interesting and engaging papers and that it will attract more and more prominent authors that will contribute to the quality of the journal.

Nina Daskalovska, editor of Palimpsest

ПРИКАЗИ

BOOK REVIEWS

**„ЗБОРУВАТЕ ЛИ МАКЕДОНСКИ?“ ОД АВТОРИТЕ
МАРИЈА КУСЕВСКА И ЛИЛЈАНА МИТКОВСКА****Кристина Е. Крамер**
Универзитет Торонто, Канада
ce.kramer@utoronto.ca

Апстракт: Во овој приказ претставена е книгата „Зборувате ли македонски?“ од авторите Марија Кусевска и Лилјана Митковска. Ова е второ изменето издание на истоимениот учебник издаден во далечната 1995 година, кога се појави како прв учебник за учење македонски јазик за странци направен врз основа на комуникативниот пристап. Во ова излагање ќе се осврнеме на организацијата на учебникот, како и на јазичните вештини, јазичните функции и граматички структури покриени во него, но и на целокупното негово влијание и важност за оваа релативно нова област во македонскиот јазик.

Клучни зборови: македонски јазик за странци, комуникативен пристап, јазични вештини, јазични функции.

Проблемот на сите автори на прирачниците за учење јазици е како да се земе еден јазик и од тридимензионален да се претвори во дводимензионален за да се стави во книга. Од каде да се почне? Патриша Чапат (Patricia Chaput), која долго предаваше руски јазик на Универзитетот Харвард, вели „ќе знаете каде да почнете кога ќе знаете до каде сакате да стигнете“. На самиот почеток на еден ваков потфат, најважно е да се сфати која е целта на учебникот. Ако никогаш не сте се обиделе да напишете граматика за некој јазик, не знаете колку тешка задача е тоа. Многу прашања ги измачуваат авторите: Колку збора да им дадат на студентите? Кои зборови? За какви теми да разговараат? По кој редослед да ја воведуваат граматиката? Навистина, реализацијата на еден таков проект е како стоногалка да учи да шета. Што треба да биде пред што? Во многу учебници авторите не размислуваат сериозно за овие прашања па студентите често се жалат дека има граматички форми пред да има објаснување, или дека има премногу зборови, или дека сè е во ред само вежбите се толку здодевни што студентите со сила го учат јазикот.

„Зборувате ли македонски?“ е успешна книга, пред сè, затоа што авторите се свесни дека ова е комплицирана работа. Првото издание во 1995 година произлезе од долгогодишното искуство на авторите во предавањето македонски јазик како странски јазик, во времето кога тој термин и не постоеше во македонистиката, како и од самата потреба за создавање на таков учебник. Второто издание во 2016 година се појави како резултат на постојаниот интерес на пазарот за оваа книга, т.е. од постојаниот интерес на

изучувачите на македонскиот јазик токму за овој учебник, чие издание беше одамна исцрпено. Издавачката куќа „Просветно дело“ го препозна интересот и го овозможи неговото повторно издавање.

Двете авторки, Марија Кусевска и Лилјана Митковска, имаат искуство со студенти од разни земји и од разни возрасти, кои го учат јазикот заради различни причини. Затоа и знаат со какви проблеми студентите се среќаваат. Граматиката е кратка и им дава на студентите што треба да знаат сега за да комуницираат, не ги преоптоваруваат со премногу исклучоци и премногу ситни работи. Ова е книга која ги упатува студентите по најкраткиот пат кон комуникацијата. Наменета е за студентите кои сакаат брзо да почнат да зборуваат македонски во македонска средина. Целна група се изучувачите на македонскиот јазик кои сакаат да се подготват да комуницираат со луѓето од Македонија, да разменуваат информации и мислења за секојдневни работи на едноставен начин и да бидат независни во организацијата на секојдневниот живот (да не треба друг да им купува продукти, да им резервира карти, да им бара стан и сл.). Таа ги доведува изучувачите до едно ниво на коешто тие слободно и со самодоверба можат да го употребуваат македонскиот јазик во секојдневната комуникација и ги опфаќа нивоата А1, А2 и Б1 според ЗЕРП – Заедничката европска рамка на референтни нивоа (Council of Europe, 2001).

Новото издание на учебникот „Зборувате ли македонски?“ се состои од една книга и ЦД. Вежбите се сосема нови и сместени се во самата книга. Лекциите се распределени на две страници и има развој од воведување на темата, преку вежбање, до самостојна употреба. Авторите особено воделе сметка ситуациите да бидат поврзани со соодветните граматички структури, функциите и вокабуларот. Граматиката се вежба на природен начин. Вежбите се сместени веднаш по лекцијата, исто така распоредени на две страници. Со нив се увежбува вокабуларот и граматиката од таа лекција, но се врши и повторување на некои единици работени во претходните лекции. По секоја петта лекција има тест. По тестот следи песна и илустрација на некој културен момент. По овие основни составни делови, сместени се транскрипцијата на материјалот за слушање, граматичките објасненија за секоја лекција дадени на македонски и на англиски јазик, македонско-англиски речник даден по азбучен редослед и решение на вежбите.

Во новото издание, авторите ги задржале оние работи за кои постојано добивале позитивен фидбек:

- кратки лекции, распространети на две страници, со јасен план, кои даваат чувство на заокруженост;
- природен силабус, кој се надоврзува од лекција во лекција;
- функционален јазик кој може веднаш да почне да се користи;
- секојдневни ситуации во кои изучувачите лесно можат да се препознаат;
- куси и корисни конверзации, поврзани со ситуациите и со граматичките категории;
- комуникациски пристап кој овозможува изучувачите да зборуваат, да вежбаат и да бидат во центарот на учењето.
- Оние работи за кои добивале негативен фидбек, ги подобриле:

- се ослободиле од зборовите со тежок изговор на почетокот на учебникот (канцеларија, службеници);
- некои граматички категории, како минатото време, ги поместиле понапред за да се олесни комуникацијата;
- обрнале повеќе внимание вежбите по лекциите да не бидат оптоварени со непознат вокабулар.

Материјалот што се обработува во учебникот ги покрива сите аспекти на јазикот и ги обединува во три области: теми, функции и граматика. Околу темите се гради речникот кој опфаќа околу 1500 зборови. Функциите го даваат регистарот на изразите соодветни за дадената ситуација: запознавање, претставување, купување, замолување и сл. Граматиката, пак, е оној дел којшто овозможува правилно зборување и објаснува на кој начин функционира јазикот. Учебникот може да се користи индивидуално или со група. Со него може да се покријат најмалку 130 часа.

„Зборувате ли македонски?“ содржи активности за развивање на сите четири јазични вештини неопходни за успешно комуницирање: слушање, читање, зборување и пишување. Изборот на активности за развивање на овие вештини е направен врз основа на реалните потреби: читање писма, пораки, инструкции, огласи, весници, брошури и сл.; пишување писма, пораки, пополнување формулари и сл. Активностите за слушање и за зборување се базираат врз комуникативниот принцип дека слушањето секогаш има некоја задача, а зборувањето цел.

Многу ми се допаѓа начинот на кој изучувачите се мотивираат да ги употребуваат јазичните форми. На пример, студент чита текст за лекар на годината и треба да ги пополни потребните придавки. Текстот е интересен, но едноставен. Истовремено студентите вежбаат и предлози - *во, за, на*. И зборови за *син, ќерка, маж, жена* – но, во рамките на специфичен комуникативен чин.

Претставени се географски елементи, семејството, македонските народни инструменти, сè со убави слики. Во една од вежбите студентите треба да ги поврзат становите во една зграда со речениците кои опишуваат што се случува во нив. На пример, *Бebetо плаче* во стан 36, а во стан 15 *Ема и Огнен гледаат телевизија*. Изгледа многу едноставно, но треба креативност за да измислите многу вежби за многу специфични предмети. Броевите, на пример, се интересни за дискусија. На едноставен начин можеме да зборуваме за статистички податоци за луѓето во светот: 48 % се жени, 19 % од нив живеат во Кина; 88 % од семејствата во САД имаат автомобил, а во Виетнам само 25 % имаат автомобил.

Јазикот не постои надвор од културата и во книгата има интересни текстови за македонската култура што се интегрирани со учењето на зборови и граматика. На пример, кога студентите ќе ја научат песната „Јовано, Јованке“, тие треба прво да ја слушнат песната внимателно за да ги пополнат испуштените зборови. А покрај песната, треба да научат зборови поврзани со народна носија како *елек, капа, опинци*. Кога ја учат песната „Кажи ми, кажи Катинке“ треба да ја слушнат песната и да ги поправат грешките.

Истовремено имаат интересна листа на зборови за македонски филигран како *брош, обетки, приврзок, гривна* итн.

Пред неколку дена го прочитав романот од Лидија Димковска „Скриена камера“ (Димковска, 2004). Во романот Лида се спрема да оди во Романија каде што ќе работи како лектор и ќе предава таму македонски. Пред да оди, Лида ја купи книгата „Зборувате ли македонски?“. Значи оваа книга веќе има литературен живот - овековечена е на страниците на еден роман.

Навистина се среќни студентите кои ќе имаат можност да ја користат книгата „Зборувате ли македонски?“ за учење македонски јазик. А мислам дека и ние професорите сме среќни, бидејќи кога има побогати и поразлични материјали за предавање македонски јазик, предавањето е поинтересно и за нас и за студентите. Исто така, кога некој учебник ќе ни понуди добро решение за некоја граматичка проблематика, сите учебници стануваат подобри.

А се сеќавам кога скоро воопшто немаше материјали за предавање македонски јазик за странци - со овој прирачник студентите не само тука туку и во други земји ќе најдат материјал за да одговорат на прашањето во насловот – *Да, зборувам македонски*. Убедена сум дека оваа книга ќе придонесе за успешната работа на многу студенти и многу професори и им посакувам многу пријатни моменти со неа.

Користена литература

Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.

*

Димковска, Лидија. (2004). *Скриена камера*. Скопје: Блесок.

Christina E. Kramer

University of Toronto, Canada

„Зборувате ли македонски? Do you speak Macedonian?“ by Marija Kusevska and Liljana Mitkovska

Abstract: This article is a review of the language coursebook „Зборувате ли македонски? Do you speak Macedonian?“ by Marija Kusevska and Liljana Mitkovska. This is the second revised edition of the same coursebook published in the distant 1995, when it appeared as the first textbook for learning Macedonian language for foreigners made on the basis of the communicative approach. In this presentation we look at the organization of the book, as well as the language skills, language functions and grammatical structures covered in it, but also consider its overall influence and importance for this relatively new field in the Macedonian language.

Key words: *Macedonian for foreigners, communicative approach, language skills, language functions.*

ГОД. II
БР. 4

ПАЛІМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. II
NO 4

